

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería xeriátrica e coidados paliativos

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	O51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Vale Iglesias, Maria Florentina			
Profesorado	Menor Rodríguez, María José Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	maria.florentina.vale.iglesias@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordárase o coñecemento xeral e específico da especialidade da Xeriatria e da Xerontoloxía, que se fundamenta nos coidados de enfermaría ao ancián. Estudaranse as teorías do envellecemento, os aspectos clínicos, sociolóxicos, etc, do mesmo, así coma os coidados de enfermaría necesarios para o ancián, tanto enfermo coma san.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns
C52	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Realizar cuidados, tendo en conta as modificacións morfofuncionais, e psicosociais do envellecemento.	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5	C43	D4
	A5	B6	C52	D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso de envellecemento no seu contexto socio-sanitario.	A1	B1	C8	
	A2	B2	C41	
	A3	B3	C42	
	A4	B5	C43	
	A5	B6	C52	
		B7		
		B9		
		B11		
		B14		
		B15		
		B18		

Contidos

Tema	
O envellecemento: marco conceptual. Aspectos xerais do proceso de envellecemento.	Conceptos xerais: xerontoloxía, xeriatria. Introducción á xeriatria. Aspectos éticos do cuidado do ancián. Quén é o ancián?.

Enfermaría xerontolóxica.	Arritmias máis frecuentes no ancián. Hipertensión arterial. Insuficiencia cardíaca. Patoloxía tiroidea. Enfermidade cerebrovascular. Tremores e enfermidade de Parkinson. Enfermidade pulmonar obstrutiva crónica. Infeccións de ouriños. Osteoporose.
O contexto socio-sanitario da poboación ancián.	Ancián e fármacos. Factores responsables da modificación da resposta farmacolóxica no ancián. Reaccións adversas. Interaccións medicamentosas.
Niveis asistenciais.	Manexo xeral e extrahospitalario do doente xeriátrico. Os niveis asistenciais xeriátricos. A Atención Primaria na atención o ancián. Aspectos clínicos do seguemento do doente xeriátrico.
Teorías do envellecemento.	Envellecemento normal. Proceso de envellecemento. Cambios biolóxicos e físicos. Teorías.
Modificacións morfofuncionais e psicosociais do envellecemento.	Avaliación física do ancián. Cambios psíquicos e sociais. A xubilación. Saúde bucal. Valoración de perdas visuais e auditivas.
A/o ancián enferma/o. Valoración integral.	O paciente xeriátrico. Concepto.
Ancián fráxil.	Conceptos de: ancián san, ancián doente, ancián de alto risco na comunidade ou "ancián fráxil". Características do ancián fráxil (alteración intelectual, inmovilidade, inestabilidade, incontinencia, iatroxenia); normas básicas para a prescrición de medicamentos.
Grandes síndrome xeriátricas.	Síndrome de inmovilismo. Incontinencia urinaria. Síndrome confusional aguda: "unha síndrome xeriátrica" en alza. Demencias. Estreñimento. Depresión.
Coidados paliativos.	Atención de enfermaría o ancián oncolóxico. Coidados paliativos. Sedación na agonía na ancián terminal.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	10	20	30
Lección maxistral	36	40	76
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	19	21
Exame de preguntas obxectivas	2	21	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, *etc que permiten profundar e/ou complementar os contidos da materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, *etc que permiten profundar e/ou complementar os contidos da materia.
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	<p>1ª avaliación, continua:</p> <p>Farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas polo alumnado, durante a realización das actividades prácticas nos seminarios, ademais da súa participación nos temas expostos na aula.</p> <p>A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>Esta avaliación suporá o 10% da puntuación total da materia.</p> <p>2ª avaliación, exame de preguntas obxectivas:</p> <p>En relación aos contidos impartidos nos seminarios, farase un exame de preguntas obxectivas. Utilizarase a fórmula (A-E), acertos (A) - erros (E).</p> <p>A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total da materia.</p> <p>Esta proba farase na data marcada no calendario académico.</p> <p>Será preciso ter superado estas dúas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios; o cal será preciso para poder superar a materia.</p> <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria, no mínimo no 90% do total das horas asignadas; no caso contrario o alumnado que non cumpra este criterio, pasará a ser avaliado según os criterios establecidos para a "modalidade non presencial".</p>	40	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deberá responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.</p> <p>Nota de corte: 5 o máis puntos sobre 10.</p> <p>É preciso aprobar esta parte, para poder facer media coa proba tipo test (parte teórica da materia).</p>	30	B1 C41 B2 C42 B3 C43 B5 C52 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18

Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos, ...). O alumnado deberá seleccionar unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Nota de corte: 5 o máis puntos sobre 10. É preciso aprobar esta parte para poder facer media coa proba de resposta curta.	30	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C41 C42 C43 C52
-------------------------------	---	----	--	--------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial (seminarios).

- Esta modalidade poderá acoller estudantes que, cunha causa debidamente xustificada, non poidan asistir ao 90% do total das horas asignadas para os seminarios, para o que deberán ter o comezo do semestre no que ensina o tema, comunica ao profesor responsable dela, mediante solicitude por escrito, a transición ao "modo non presencial", indicando a causa que impide a súa asistencia a eles. Aqueles estudantes que, incluso asistindo a un seminario, non logren obter a asistencia establecida do 90%, tamén acudirán a esta "modalidade de non asistencia".
- Avaliación da modalidade non presencial:
- **Avaliación da parte de Seminarios:** Os estudantes deben realizar unha proba, en relación cos contidos ensinados nos seminarios da materia para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeira / falsa, elección múltiple, emparellamento de elementos, ...). Os estudantes deben seleccionar unha resposta entre un número limitado de posibilidades. A proba farase na data marcada no calendario académico, para a 1ª edición común. Antes de realizala, notificarase a través de Faitic as características específicas da proba, para coñecemento do alumnado. A puntuación para ser apto nesta sección será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta proba suporá o 70% da nota da materia de seminarios.
- 2º lugar, os estudantes deberán facer unha presentación relacionada co tema da materia, o que representa o 30% das nota total da materia de seminarios.
- É necesario aprobar ambas as partes para obter a nota final desta parte dos seminarios da materia. A nota global da parte dos Seminarios representa o 40% da nota total da materia.

Avaliación da modalidade non presencial Parte teórica:

1. Realización **dunha proba / resposta breve / desenvolvemento**. Dita proba estará marcada segundo o calendario académico. A puntuación para ser apto será de 6 ou máis puntos sobre 10, o que é do 60% da nota total da parte teórica. Antes de realizala, notificarase a Faitic as características específicas da proba. 2. Presentación **dun traballo relacionado coa materia**, que representa o 40% da nota total da parte teórica. É necesario aprobar ambas as partes para obter a nota final para a parte teórica da materia. A cualificación da parte teórica suporá o 60% da cualificación total da materia.

2ª edición común:- Prevalecerán os mesmos criterios establecidos para a 1ª edición. É necesario ter superado tanto a parte teórica como a de seminarios, para superar a materia.

Convocatoria de fin de grao. Os alumnos poderán presentarse nesta convocatoria (inscripción previa especificamente para ela), na que prevalecerán os mesmos criterios indicados para a 1ª e 2ª edición común.

Outros comentarios: A plataforma "Faitic" da Universidade de Vigo servirá para manter a comunicación académica-docente cos estudantes (documentación, anuncios, notas, etc.) para o que será necesario, que ao comezo do semestre no que ensina a materia, os estudantes comprobán que están rexistrados na plataforma. É necesario entregar a ficha do alumno correspondente á materia, na 1ª semana do comezo do cuatrimestre.

Datas de exames para esta materia: As datas oficiais de exames marcadas para este tema nas edicións correspondentes estarán dispoñibles na páxina web da escola, así como no taboleiro de información para o alumnado do centro. A **data de revisión das probas de avaliación** nas súas diferentes convocatorias, comunicaranse oportunamente, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Misericordia García Hernández, María Pilar Torres Egea, Esperanza Ballesteros Rodríguez, **Enfermería Geriátrica**, 2ª edición, Elsevier, 2006

Misericordia García Hernández, Rosa Martínez Sellarés, **Enfermería y envejecimiento**, 1ª edición, Elsevier Masson, 2012

Bibliografía Complementaria

- Francisco Guillén Llera, Isidoro Ruipérez Cantera, **Manual de Geriátría**, 3ª edición, Masson, 2009
- Gammack J.K., Morley, J.E., **Clínicas Médicas de Norteamérica, Volumen 90, nº 5**, 1ª edición, Elsevier, 2007
- Francisco Guillén Llera, Jesús Pérez del Molino Martín, **Síndromes y Cuidados en el Paciente Geriátrico**, 2ª edición, Biblioteca Nacional, 2007
- Medicine, **Enfermedades Geriátricas. Unidad temática 62, 10ª serie 2010; 10 (62): 4249 - 4321**, 10ª serie, Elsevier Doyma, 2011
- Ackley J. Betty; Ladwig B. Gail, **Manual de Diagnósticos de Enfermería. Guía para la planificación de los cuidados**, 7ª edición, Elsevier Mosby, 2007
- Manuel Quintanilla Martínez, **Enfermería Geriátrica. Cuidados integrales en el anciano. Tomos I y II**, 2ª edición, Instituto Monsa de Ediciones, 2006
- M Lesende, AG Iturbe, JG Pavón, JJB Cortés, PA Soler, **Anciano frágil. Detección y tratamiento en AP**, Atención Primaria, 2010
- Sociedad Española de enfermería Geriátrica y Gerontológica, [http://: www.arrakis.es/~seegg/](http://www.arrakis.es/~seegg/),
- Sociedad española de geriatría y gerontología, : www.segg.org,
- Sociedad Española de enfermería Geriátrica y Gerontológica, www.seegg.org.,
- Grupo nacional para el estudio y prevención de las úlceras por presión, www.gneaupp.es.,
- Sociedad Española de enfermería en cuidados paliativos, www.secpal.com.,
- Sociedad Española de cuidados paliativos, www.secpal.com,
- IMSERSO, www.imserso.es. [www. imersomayores.csic.es](http://www.imersomayores.csic.es),

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Atención e apoio na dependencia e vulnerabilidade social/O51G140V01417
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305
Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101
Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104
Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105
Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Enfermaría comunitaria II/O51G140V01206
Ética e lexislación/O51G140V01202
Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208
Enfermaría clínica III/O51G140V01301
Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Utilizarase a mesma metodoloxía de ensino que nas leccións maxistras presenciais interactuando co alumnado de forma virtual a través das aulas do Campus Remoto da UVigo.

Tamén se utilizará fundamentalmente a Plataforma Fatic/Moodle. Semanalmente colgarase na plataforma material bibliográfico (guías de actuación, capítulos de libros, artigos de interese) de cada tema para que o alumno poida continuar

coa súa formación. Así mesmo tamén se colgarán guías didácticas para que axuden no estudo e a elaboración do tema, e mesmo temas xa elaborados polo profesorado responsable da materia en formato Word, pdf ou power point.

Atención personalizada:

A atención personalizada realizarase fundamentalmente por vía email ou despacho virtual de Campus remoto previa solicitude.

As titorías realizaranse a través dos despachos virtuais do Campus Remoto da Uvigo.

Avaliación:

1. Parte teórica da materia: Haberá unha proba virtual de elección múltiple mediante plataforma Faitic/Moodle, con tempo limitados e con horario. A cualificación da parte teórica suporá o 60% da cualificación total da materia.

2. Parte de Seminarios: Haberá unha proba virtual de elección múltiple a través da plataforma Faitic/Moodle, con tempo limitado e cronometrado. A cualificación da parte dos seminarios suporá o 40% da cualificación total da materia.

As dúas partes da materia consideraranse superadas cunha nota de 5 sobre 10. É necesario aprobar ambas as partes para superar a materia.

Os alumnos que nesa data tivesen algún tipo de problema de conexión, deben comunicalo ao profesorado vía mail, na hora seguinte á de comezo da proba. Realizaríase nova proba ao día seguinte na mesma hora e condicións.